

Prodplata van Šibenika
— na tromjeseč 3 Kr. —
— na pò godine 6 Kr. —
Prodplata u Šibeniku
sa donošanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika
Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

Prodplata i pisma šalju se
Uredništvu. Nefrankirana sa
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zabvala itd.
tiskaju se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Trgovačke i obrtničke komore u Dalmaciji.

(Nastavak v. br. 87.)

Kao glavni uzrok nerada naših trgovačkih i obrtničkih komora iziće šibenski obrtnik „pomanjkanje stručno naobraženog komorskog osoblja“, te veli „da su tajnici, koji su drugovdje duša komore, kod nas ljudi, koji su se posvetili drugom zvanju, a uz to koji sat na mjesec posvete i komori“.

Ovo naivno priznanje klasičan je ipak dokaz izpravnosti našeg suda o dalmatinskim komorama.

Pitanje o komorskom činovništvu zaista je Ahilova peta naših komora, nu ono nije uzrok, već samo posljedica patrijarhalnih odnosa, koji vladaju kod naših komora.

Strukovno znanje, sa kojim treba da raspolaže komorsko perovodno osoblje, napose tajnik, veoma je široko, jer ono obzire i juridičku i komercijalnu spremu, koja se kraj teoretske podloge postizava praksom, kao kod svakog drugog zvanja. Bila bi loša a neosnovana svjedočba za naš akademski naraštaj, kad bi se tvrdilo, da tečajem decenija nije iz njegovih redova moglo proizaći nekoliko vještih perovodnih činovnika za komorsku službu. Takovih sposobnih ljudi našlo bi se kod nas, ali ih treba — odgojiti, te — što je glavno — obezbijediti im u tom zvanju, znanju i položaju doljnu materijalnu egzistenciju, pa bi oni bez sumnje sve svoje umne i fizične sile rado posvećivali komori, koja osobito kod nas u Dalmaciji pruža široko polje za pozitivno i veoma korisno i domoljubno djelovanje. — Nu na to kod nas nitko ne misli, premda svak razborit vidi i priznaje, da kraj postojećih unutarnjih odnosa komorska uredba ne funkcionira onako, kako propisuje zakon i kako zahtjeva interes trgovačkog i obrtničkog stališa, a i gospodarstveni protibat ciele zemlje u obće.

Bez učenog i okretnog tajnika i sposobnog pomoćnog osoblja, ne da se ni zamisliti pravilno djelovanje komora. U bitnosti je komorsko vijeće pokretač misli i predloga, vrhovni savjetnik i regulator komorskih enuncijacija, a tajnik je (uz predsjedništvo) zapravo samo eksekutivni organ komore.

Što opažamo medjutim kod nas? Sudeć po vjerodostojnoj izvaji šibenskog obrtnika, ne poznaju komorska vijeća ni ustrojstva institucije, niti svog djelokruga. Tajnici pak, kojima se inače većinom ne može poricati strukovna sposobnost, posvetili su se drugom zvanju, pa jedva po koji sat na mjesec nalaze vremena, da ga „žrtvuju“ za komorsku službu! — Zaista klasični odnosi! Nesre-

djeni, tromi, nezdravi: pravi odraz naših javnih prilika u obće.

Uvriježio se kod nas čudan običaj, da je tajnik komore odvjetnik ili barem kandidat odvjetništva. Togu nema nigdje u monarkiji, a jamačno ni izvan njenih granica. Neka tajnikom bude pravnik sa vjerskim bar trgovačkom naobrazbom, ali neka se on izključivo bavi komorskim poslovima, jer samo tako može da odgovara intencijama ustrojstvenog zakona i svrsi institucije. Iстина je, doduše, da su plaće naših komorskih tajnika tako čedne, da su oni primorani tražiti si i drugo vrela privrede te ovo izdašnje kultivirati, nu komora može ipak naći puta i sredstva, da se tom nenaravnom položaju doskodi.

Kuda pako vodi kod nas uobičajena praksa, pokazuje n. pr. zadarska komora, čiji tajnik istodobno vrši odvjetničko zvanje, obćinski je načelnik i narodni zastupnik, a da mu druga zvanja ne naponinjemo. Uz takve prilike posve je naravno, da tako-vostrano zaposlenom tajniku preostaje svakog mjeseca tek po koji sat, da ga — *pour l'honneur du drapeau* — uložiti u komorski rad, koji u prosvjetljenoj zemlji involvira ne jednog čovjeka, nego nekoliko podpunih ljudi. I zato vidimo žalostnu činjenicu, da kraj bezbroja nedaća, koje sapinju razvitak svih ekonomskih grana naše zemlje, jedina je spljetska komora, koja po kadšto diže svoj, inače temeljit, glas, zadarska se veoma riedko javlja, i to sa posve mršavim izjavama, a dubrovačke kao da i nije. Rad potonje je po gotovo tako podupno negativan, da bi ona učinila najveću uslugu svom stališu, da svoj ured naprosto zatvori, jer kakova je sada ne služi nimalo na čast nekost slavnog trgovačkoj republici dubrovačkoj.

Odgovornost za sve te nepovoljne odnose, pod kojima neprieporno trpi ugled i materijalni interes trgovačkog i obrtničkog stališa, svaljuje se, kako svjedoče i izvodi šibenskog obrtnika, na sve i sva, samo ne na pravog krivca.

Tko i što je, dakle, temeljni uzrok sve nedaće? I opet samo komorsko vijeće, jer: ono bira i namještava tajnika i pomoćno osoblje; ono ima ne samo pravo, nego i dužnost, da nadzire i dirigira njihov rad; ono je forum, koji u smislu preciznih u vlastitom djelokrugu stvorenih a po ministarstvu trgovine sankcioniranih ustanova, nad komorskim činovništvom vrši disciplinarnu vlast.

Komorski je tajnik definitivno namješteni činovnik sa stalnom plaćom i pravom na mirovinu. Beriva njegova crpe se iz komorskoga prirca, što ga razmjerno mora da plaća svaki trgovac i obrtnik izključivo za održavanje institucije, koja je po zako-

nu dužna, da brani i promiče interese njihova stališa, a ne možda da služi kao staža za lične aspiracije, političke svrhe, da stvara sinekure nekolicini ljudi i da kao strukovna korporacija bude — *lucus a non lucendo*.

Izloživši tako u kratko svoje mišljenje o ovom važnom dielu pitanja o našim komorama — *sine ira et studio*, — zabavit ćemo se u idućem članku posebno sa zadarskom komorom.

Tyrtarski.

IZRORNA REFORMA U AUSTRIJI.

Jučer je počela u bečkom parlamentu razprava o novoj izbornoj reformi na temelju sveobćeg izbornog glasa. Veli se u njoj, da će od sada svaki državljani, koji je navršio 24 god. imati pravo glasa. Izgleda dakle, da će na stanoviti jednaki broj birača doći je jedan zastupnik. Ali tomu nije tako. Gauth, ministar koji izbornu reformu predlaže, niemac je i njemački krugovi su ju izradili. Hoće oni da i nadalje zapovijedaju, da i dalje drže sebe boljim i sposobnijim življem u monarhiji. Prepuštaju oni drugim narodima samo ono i onoliko, koliko su prisiljeni, a sve inače mora biti uređeno tako, da niemac ostane gospodujućim življem. Po izbornoj reformi temeljenoj na jednakom, obćem izbornom pravu, Niemci bi došli u velikoj manjini u parlament. — Značaj ove monarhije postao bi slavenski. Narodi do danas izrabljivani i potlačeni došli bi do gospodstva, a to za stalno nije u težnjama bečke vlade. Nova izborna reforma doći je samo izlika, sredstvo da prividno udovolji socialističkom pokretu, a položaj raznih naroda u monarhiji morao bi ostati isti. U tu svrhu vlada je razdijelila kotare tako da Niemci i u buduće ostanu u relativnoj većini. Niemci po novoj izbornoj reformi biraju jednog zastupnika na 20,000 stanovnika, dočim Slaveni na 60-70-80,000 biraju isto tako samo jednoga. Bečka vlada dakle cieni jednog niemca za 3 i 4 naša! Na taj način stari sustav unjetavanja slavenskih i drugih naroda ostaje nepromijenjen u Austriji. Niemac i nadalje ostaje gospodarom. — Ali uza sve to velike njemačke stranke nisu zadovoljne ovom izbornom reformom, jer će ipak izgubiti koji mandat na korist manjih stranaka katoličkih i socialističkih. Isto tako nisu zadovoljni ni Poljaci, jer će izgubiti dosta na korist Rusina. Veliki posjed takodjer je nezadovoljan, jer se i po sebi razumije, da će dosta trpiti u svojoj dosadašnjoj vlasti.

U novoj izbornoj reformi najbolje prolazi vlada bečka, jer je ona većinu kotara

tako odredila, da može svojim djelovanjem pogodovati jednoj stranci proti drugoj.

Kriterij, koji je vladu vodio, najbolje se vidi u razdiobi kotara dalmatinskih. Ovdje kod nas ona je pomiešala sve moguće i nemoguće. Spojila je u istom kotaru mjesta posve različitih interesa, a odvojila je svukud, gdje je mogla, sve što je zajedno spadalo. Mi u Dalmaciji imademo po novoj reformi 11 zastupnika, ali ne jedno izbornoštvo nije udešeno tako, da bi moglo birati bez velike borbe radi mjestnih ili narodnostnih interesa. Sve je tako udešeno, da bude odlučivala vlada, i da pobjeda i malo opozicionalnoga zastupnika bude skopčana sa neizrecivom agitacijom i silnim troškom. Čovjeku, koji je za Dalmaciju izradio izbornu osnovu, valjalo bi da vlada daje koju nagradu, jer taj je pokazao, da je u potpunosti mjeri udovoljio onoj staroj težnji *divide et impera*. Osnovu, predloženu za Dalmaciju, izradio je domaći čovjek, poznavac svih naših nevolja i prkosa. Proti ovoj osnovi mi mislimo da će se dići svi naši zastupnici u Beču. Kako se javlja, oni su već bili izradili posve drugaćiju osnovu, ali vlada je prihvatila, što je njoj bilo bolje. Mi dakle po ovomu vidimo, da je vlada proti zastupstvu i da neće njegove želje da uvaži. Hoće li naši zastupnici biti bolje sreće u bečkom parlamentu ne znamo, ali po raspoloženju velikih stranaka sudimo, da će ova vladina osnova biti zakopana. Mi joj to i želimo.

Obće izborno pravo bez pravedne razdiobe kotara, koji imaju jednake želje i interese, nema smisla. Ono samo onda može biti na korist naroda, kad se vlada ne bude mogla uplicivati u izborne posve. A u Dalmaciji je obće izborno pravo veoma potrebno, jer samo na taj način prestati će razni škodljivi uplivi i razne nečuvne izborne borbe i nasilja. Prestati će upliv raznih klika, a narod će se organizirati, što je veoma potrebno.

Ali potrebitije od bečkih, jest da i naši saborski izbiri budu na temelju obćeg izbornog prava.

Kriza u Ugarskoj.

U Ugarskoj se sve to više postrava borba između zemlje i vlade. Na pisma, koja pravi stranaka upravljaju svojim izbornicima, ministarstvo odgovara neobičnom žestinom preko vladinih izjava. Važna je ona tačka u ministerialnom priobćenju, koja je kao odgovor na Andrssyevu pismo. Tu se veli: „Andrssy podjaria činovnike da uztraju u otporu proti vladi. Andrssy ne zna, da ti činovnici imaju u svojim rukama ciele izbornu proceduru, pa na taj način Andrssy onemogućuje

Krunisanje hrvatskoga kralja Stjepana II. (III) u Šibeniku.

Poznato nam je, da se je Stjepan, sinovac hrvatskoga kralja Petra Krešinira Velikoga, kome stric bijaše namienio prijestolje, te ga u to ime g. 1066. u Šibeniku imenovao hrvatskim vojvodom, „*olim illustris dux Croatiae*“, kako sam za se kaže, već g. 1073. milom ili silom bio povukao u manastir sv. Stjepana „de Pinis“ i tu živio u podpunoj zabiti i daleko od svih političkih zapletaja.

Kroz čitavo vladanje Zvonimirovo (1076-1089) nema Stjepanu ni traga ni glasa, ako izuzmemo darovnicu g. 1078. što je učini u prisutnosti kralja Zvonimira, kraljice Lepe i kraljevića Radovana istome samostanu, gdje se je bio zaklonio.

U tom samostanu ako i je živio u zabiti, daleko od svijeta, nema ipak dokaza da se je bio zaređio, ili da je postao kaludjerom t. j. benediktincem, nego je živio kao svjetovnjak (laik) i kao zadnja granica slavnih Tomislavića i Krešinirovića. — I tako se nije uplicao u političke zapletaje, lako možemo nagadjati, kako mu je pri duši bilo

uz svoga opata Dabrata, koji ga je mogućim svojim uplivom, te hitrolijam svojih spletaka, bio lišio prijestolja slavnih svojih predja i zatočio u samostanu sv. Stjepana.

Nu pošto mi ne pišemo romane, zato se ne ćemo upuštati u sentimentalna nagadjanja, već ćemo nastaviti povijest na temelju izpravnih dokaza.

Kad promislimo na groznu smrt, kojom je svršio svoj život kralj Zvonimir na Kosovom polju, kad uvažimo da iza sebe nije ostavio mužkoga odjetka, k tomu kad spomenemo nesloge, stranke i smutnje, koje su bile nastale iza smrti kralja Petra Krešinira Velikoga, uslied kojih hrvatski narod, vršeći svoje pravo izbora nasljednika na prijestolju bio je prekinuo red vladavine u vladalačkom rodu, odabravši najprije Petra Slavića (Ornčića) pa Dimitra Zvonimira: napokon kad uvažimo ugarsku predaju, koja kaže, i to sasvim istinito, da iza nagle smrti Zvonimirove „*supruga mu kraljica Jelena (Lepa), vestra kralja Ladislava, zaisla u ime Isusa Hrista pomoći u svoja brata kralja ugarskoga Ladislava*“; tada je sasvim naravno i razložito promisliti, da je iza kobne katastrofe no-

Kosovom polju, hrvatska kraljevina bila pošla u susret užasnim prilikama za svoju narodnu neodvisnost.

Dok je s jedne strane prietila osveta za Zvonimirovu smrt sa strane šurjaka mu Ladislava, ugarskoga kralja, s druge bojali su se hrvatski velmože, da koji izmđu njih ne dođe na prijestolje, i da se ne ponove domaće krvne nesloge, pak zato ne časeći časa, složni sa svećenstvom i s narodom, izvedoše iz samostana sv. Stjepana „de Pinis“ Krešinirova sinovca, vojvodu Stjepana, u kojemu je narod gledao potomka slavno vladajućih Trpimirovića i Krešinirovića i zakonitoga svoga nasljednoga kralja.

Dr. Šišić, u već spomenutoj razpravi, nagadja, da je kralj Zvonimir bio smaknut na Kosovskom saboru u aprilu g. 1089. Iz gori navedenih razloga moramo kazati, da je hrvatski narod malo poslie odabrao za svoga kralja Krešinirova sinovca, jer su okolnosti bile tako pogibeljne, da se nije moglo to pitanje odgoditi.

Iza odabiranja, koje je moralo slediti, kako veli isti Dr. Šišić u svibnju ili početku lipnja iste

godine, imalo se je obaviti svečano kraljevo krunisanje i to nekoliko mjeseci kasnije; budući da da poradi tadašnjih sporih prometnih sredstava nisu se mogli sabrati oko odabranoga kralja svjetovni i duhovni velikaši iz ciele zemlje, kako je to bio običaj pri činu krunisanja.

O tomu razmaku između odabiranja i krunisanja imademo primjerak kod Zvonimira, koji je bio odabran u spljetskomu saboru svrhom 1075. a okrunjen za hrvatskoga kralja u listopadu naredne g. 1076.

Pok. akademik prof. S. Ljubić pisao je, da kralj Stjepan II. bi okrunjen u Šibeniku na S. rujna 1089. od spljetskoga nadbiskupa Lovre u prisutnosti velikaša, župana i građana ondje skupljenih iz ciele zemlje na takovu svečanost.

Dr. Šišić cieni, da je mnjenje Ljubićevo sasvim neobrazložena subjektivna konjektura, i da je Stjepanovo krunisanje obavljeno mnogo vjerovatnije u Solinu, kao i Zvonimirovo.

Istini na čast valja nam ipak kazati, da niti mnjenje dr. Šišića nema objektivnosti dokaza, pak zato umjesto je, da pokušamo to pitanje riečiti. (Sliedi.)

stašice iste, mislimo, da bi se naše občinsko upraviteljstvo imalo postarati, kako bi uslovalo zakupnika, ili istog ribara, da mora prama potrebi grada proizvod u njemu bar jedan dan tunjevine, naravno bez određivanja cijene. Ovakvo postupaju i druge občine u Francuskoj, Njemačkoj, pa i u Italiji i nitko se ne tuži.

† **Vice Gulin**, sin čestite težačke obitelji iz varoša, preminuo je jučer na noć od srčane bolesti u 39.01 godini života. Bio je dobar, ponizan i radi toga od svakoga ljubljen. Putovao je svadano od Šibenika do Krke u službi občine kao pregledač vodovodnog puta. Vječni mi pokoj!

Pazimo na čistoću grada. Put, koji vodi od svetog Frane na kazalište, svadano je nečist, a to s toga, što stanovnici ovog predjela grada bež obzira proljuju vodu pred vratima. Prije su se tužili, da nemaju istu gdje proljevat, a kad je občina učinila kanal, tad ne će da se istim služe. Bilo bi dobro, da ih se obzilejno posavjetuje.

Kukavički napadač. Prošle subote u „Hotel De La Ville“, za jednim stolom sjedlo je družilo od 12—14 njih, koji su pjevali razne pjesme. Odmah do njihova stola sjedlo je drugo družilo od 5 njih, koji prijateljski međusobno razgovarahu. Kad prestadoše s pjevanjem oni, koji bijahu u većini, jedan između onih u manjini zapjeva skladno nekoje srbske narodne pjesme. Radi toga počeo ga oni drugi vrijeđati, na što se ovaj k njima okrene i reče: „Oprostite gospodo, ja sam ovdje stranac, iz Srbije sam; pak mi je znao, što ne vrijeđate, vi braća Hrvati, koje ja kao takove mnogo cijenim i poštujem.“ Neki od njih dadoše mu tada iz svojih čaša piti kao u znak prijateljstva i tiho pomogloše mu još u pjevanju. — Ali ne potraja ni 5 časa, prvi, koji sjedjase iza njega, udari ga šakom po glavi. Tad nastade gužva, za koje neki od većine odvojiše prijatelje stranca u jedan kraj, a ostali kako bi koji prolazio udario bi ga po glavi i kostima, dok ga napokon jedna gospodja ne uvede u kuhinju i zakloni izpred njih.

Zaista ovo je jako lep izraz nekih naših ljudi o slavenskoj uzajamnosti prama našoj Srbima, koji tu uzajamnost imaju inače uvijek na ustima! U cijeloj toj stvari kolo je vodio jedan debeljak, kojemu kao da je u krvi napadati mirne ljude.

Kretanje u luci od 3—6 t. m. — Prispjele jedrenjače „Padre Domenico“ iz Splita, „Nuova Filidea“ iz Rieke, „Anna Giovanni“ iz Zadra, „San Francisco“ iz Bašče.

Parobrodi: „Maria Vittoria“ iz Rieke, po drva, „Istriano“ iz Rieke, kreat ječma i kukuruza, „Tonči“ iz Solina.

Revizija procesa o događaju u Poletniku. Sudci po vijestima neklih pokrajinskih novina, rek bi, da će doći do revizije ovog procesa uslied izjava osuđenog slugu Šime Kovačevića.

Englezki kralj u Dalmaciji. Potvrđuju se vijesti o dolasku englezkog kralja u Dalmaciju. Već su ustanovljeni i dani, kad će on boraviti u Dubrovniku. Doći će tamo na 27. o. m. i ostat će do 1. travnja.

Iz Splita. Upozoruje nas naš dopisnik, da je netačan onaj navod u zadnjem dopisu iz Splita, gdje se veli, da se Talijanci nisu odazvali pozivu na ples Čitaonice. Stoji nasuprot, da su oni na ples pristupili, uprava Čitaonice dala je njima na čas večeru, preko koje se držale razne govornice, a sve skroz talijanski.

Na redovu Vatrogasica nije bilo Talijanaca, jer oni redovno svake godine u taj isti dan upri- liče ples „Leghe“.

Iz Metkovića dobismo sinoć ovu brzojavku: Poglavar Grioni preko svojih agenata agitira za to, t. j. da dobije sebi pouzdanicu. Njegov i tu svrhu kupe podpiše. (?)

† **Zvonimir Freudeneich** umro je u Zagrebu na 4. o. m. On je, kao operetni glumac-njemačnik bio pravi ljubinac zagrebačke publike. Kao takav on ostavlja za sobom prazninu, koja će se kasno izpuniti. Zagrebačke ga novine u velike hvale. — Bio je najmlađi sin nezaboravnog Josipa Freudeneich-a, jednog od osnivača našeg narodnog kazališta u Zagrebu. Umro je u 40.01 svojoj godini.

Kao operetni pjevač radio je mnogo. Godine 1894 uzrinuo se na vršak svoga rada i od onda je začaravao uvijek publiku svojom majstorskom igrom. One je godine u jednoj sezoni igrao 161. put. — Kruta ga je boljetica morila i morila, dok joj eto nije napokon i podlegao. Tražio je oporavka i u Dalmaciji, ali uzalud.

Uz neumirne zasluge njegova oca Josipa spominjat će se i sin Zvonimir vazda s harnošću u hrvatskom narodu. — Slava umjetniku!

Prva lišćenica u Hrvatskoj to je gospodja doktorica medicine Karolina Milobor, koja je od vlade dobila dozvolu lišćenja u Zagrebu. — Ona je specijalistkinja za ženske bolesti, te za bolesti žen- uduca i crijeva.

Plaće učitelja strukovnih tečajeva. Zakonom 1887, uređen su bila beriva naših strukovnih tečajeva na tredit pokrajine. Kad su se pučko-gradjan- ski učitelji obratili saboru za poboljšanje svojih beriva, to su isto učinili i oni strukovnih tečajeva, moleći da se obzirom sa skupocđu živeža i najuna i njima surazmjerno plata povisi. Nu ne samo što im se molba nije uvažila, nego nisu na nju, prem se je sabor dva put sastao, ni odgovora dobili. — Kad su se pak bili obratili jednom članu narod- nog zastupstva molbom, da ih izvjesti što je u stvari, bi im odgovoreno, da sabor nije mogao uvažiti njihovu prošnju s razloga, što oni ne padaju pod autonomnu pokrajinsku vlast. Ova tvrdnja nije os- novana na zdravu temelju, jer učitelji strukovnih tečajeva kod nas primaju platu iz pokrajinske škol- ske zaklade kao i svi drugi učitelji, s kojima ima- ju ista prava i iste dužnosti. Pravica iziskiva, da se njihova beriva povise i tu ne vriede nikakove doskočice. Drži li naša autonomna vlast, da ona nije u dužnosti povisiti njihova beriva, tad nek im u tom smislu bar riješi molbu i citira odredbu ili zak- on, na kom svoju tvrdnju oslanja, da se ovi na- stavnici uzomogu obratiti onomu, tko je na to dužan.

„Hrvatski Pekar“ list za promicanje pekar- skog obrta i mlinske industrije u Hrvatskoj, Sla- voniji i Dalmaciji, pretiskao je u svom 6om. broju t. g. članak iz našeg lista „Peradarstvo“.

„Novi List“ nam nieće, da smo znali već na 13, da će sabor u Budimpešti biti razupst. Mi smo donieli u broju od 14 veljače sljedeći brzojav: „Pošto za 19 t. m. predstoji razupst zajedničkog sabora u Budimpešti Kessuth je brzojavno odgodio riešiti sastanak“.

Onda isti dan: „Fejervary bio je na audien- ciji kod kralja i primio je upute za razupst sabora na 19. o. m.“

Ove brzojavke mi smo primili od naših re- dovitih izvjestitelja.

„Hrvatsko Pravo“, kaže nam, veseli se što smo „počeli progledavati“. Mala je to radost jer nismo bili niti smo spiesti, a da ne bi vidili zašto se tko veseli.

GOSPODARSTVO

Trgovački ugovori u Dalmaciji.

I.

U sjednici carevinskog vieća na 22. prošlog mjeseca častni zastupnik Biankini drzao je važan govor o našim ekonomskim prilikama u obće i tom prigodom dokazao je kako Austrija ustavno upropašćuje našu pokrajinu i kako joj najlakšim sredstvom služe za to trgovački ugovori, što ih sklapa sa susjednom svojom saveznicom kraljevnom Italijom, protiv koje znade ipak graditi ubojne gmiije i podizati tvrdjave.

Očito je po svemu da nas austrijska uprava u ekonomskom pogledu, a i mo- ralnom, sve više slabí, dok nas sasma ne oslabi i dok nas ne upropasti.

Tko bude pisao poviest Dalmacije kroz ovo razdoblje od kada smo pod Austrijom, morat će zaista zlatnim slovima napisati u njoj stranice ove naše divske borbe za ob- stanak. Mi mislimo, da je kojimudrugo drugi narod sjedio na obalama ovih žala, ne bi bio odolio tolikim teškim kušnjama, tolikim patnjama, kao što je odolio naš hrvatski težak; a opet cijenimo, da nijedna država pak na svietu ne postupa ni sa najgorim svojim neprijateljem, kao što postupaju au- strijski državnici s nama, ne u jednoj, nego u svim granama uprave.

Da se o ovome uvjerimo dosta je za- viriti u bečki parlament, kad se sklappaju trgovinski ugovori. Tko je tu uvijek žrtvo- van? Mi i naša pokrajina. A komu? Naj- većem austrijskom d. broćincu i njezinu sa- vezniku Talijanu.

Kad čovjek promisli bolje stvar, ili, kako reku, udje kad u se, dolazi nehotice da zaključaka, da savez s Italijom Austrija nije sklopila ni za što drugo, nego da se po svojoj tradicionalnoj politici osvjećiva nama Hrvatima na istočnoj obali Jadrana. Kad se radi o sklappanju ugovora na kakove vrsti sa Italijom, tad je Austrija popustljiva do mile volje, ali je skroz protivno sa drugim narodima, koji su nam po krvi srodni. Dosta nam je spomenuti zadnji carinski rat sa Srbijom, taj najnoviji svjetski skandal i ne- uređenje trgovačkih ugovora sa susjedom Crnogorom, od koga bismo mi očutili oso- bite blagodati radi uvoza mesa, nama danas toli potrebita.

Ovim ugovorom ozvijela bi nam Boka Kotorska, a saobraćaj među Crnogorom i našom pokrajinom postao bi živiji, dok bi

se onaj Italije sa i Crnogorom smanjio na korist naših trgovačkih interesa.

Nu rek bi, da austrijski državnici to znadu i pošto znadu da bi nama od toga koristilo bilo, uprav ovako se i ponašaju, a izgleda da su oni blaženi, kad nama mogu što nepravedna učiniti.

Mi sami ne znamo, pored svih nepravda, što naši zastupnici vide i svadano čuju u Beču, kako mogu ma i sami čas više tamo stojati. Ako su ovako austrijski državnici naprama nama nepravedni, uza sve jade što iznose naši zastupnici pred forum civilizovanog svieta, što bi tek od nas radili, kad ovih ne bi bilo, kad im ovi ne bi kad i kada otrgnuli obraznu s lica, da ih svietu pokažu u pravoj njihovoj slici i da im odkriju kako im je rujnavo srce naprama svemu što je slavensko u obće, a hrvatsko napose.

S novim trgovačkim ugovorom sa Ita- lijom zaštićene su plodine i rukotvorine svih kraljevina i zemalja, te su industrialci i agrarici prilično zadovoljni, jer se je država za njihove interese pobrinula. Samo naša zemlja, najzapuštenija, osiromašena Dalma- cija, bila je žrtvovana s njezinim najboljim plodovima, te s njezinom ribarštinom i obal- nom plovidbom.

Kad se je Austriji i drugim vinogra- darima u njoj, koje je filoksera bila napala, prohtjelo, tad su nam nametnuli klauzulu, danas, kad su obnovili svoje vinograde digli su klauzulu, i to u času, kad nama od uki- nuća iste nema više koristi, s razloga, što nas je napala filoksera i što su obnove vi- nograda po svoj Austro-Ugarskoj u svom jeku i daju obilati plod. Tko je dakle uvijek žrtva? Jadna Dalmacija.

ZADNJE VIESTI

* Na otocima u blizini San Francisca harala je oluja i nanela je velike štete. Primorski grad Papeete bio je poplavljen. Razoreno je 75 kuća, a puno je ljudi poginulo.

* Za predsjedništvo talijanske Komore mi- nistarstvo je odlučilo izmieti ima Fani-a, iza kako je Biancheri odlonio tu visoku čast radi slabaz zdravlja. Pristaše Giolitti-a glasovat će bielim (praznim) ceduljama, a pristaše Zanardella nošti će Galla. Uslied toga predviđa se, da će konačni izpadak bit povoljan za ministarstvenog kandidata. Zadnje vijesti pak tvrde, da je Biancheri pristao, da se primi predsjedništva.

* Izmedj Francuzke i Englezke sklopljen je ugovor u pogled otočja Novih Hebrida. Sa služ- bene strane izvjavljue se, da se tu ne radi o ka- kovoj razdobi otkoa, već samo o uređenju jurisdikcije, e da se izravnjaju poglaviti sporovi u ovom pitanju izmedj englezkih i francuzkih naseljenika.

* Lord mayor u Londonu otvorio je javno podpisivanje svih onih, koji hoće da priteku u po- moć gladujućim Japancima.

* Objelodanjena je službena izprava o trgo- vačkom ugovoru izmedj Austrije i Rusije.

* Englezke novine javljaju, da će evropske velevlasti poduzeti skupnu akciju za ugušenje ne- prijateljskih izkaza i izgreda proti strancima u Kini.

* Lajtnant Schmidt i suobuznici radi po- bune na cromorskoj floti bili su osuđeni. Schmidt, je osuđen na vješala, jedan podčastnik i dva mo- rarna osuđeni su, da budu ustrijeljeni, dva djaka osuđena su na prisilni rad, a 10 je obuzenika riješeno. Schmidt, kad je čuo osudu, zavapio je: Pitam milost, da budem ustrijeljen! — Mom'ad na krstašu „Pruth“ pobunila se je i pita da Schmidt, ne bude smaknut.

* Englezki kralj Eduard VII. prispio je već u Pariz. Na stanici dočekata ga predsjednik mi- nistara Rouvier i jedan predstavnik Fallieres-a.

* Po nekim vijestima talijanska će sredozem- na eskadra posjetiti nekoliko francuzkih luka t. j. Marsilju, Alžir, Tuniz i Bisertu. — Ovaj će posjet sliediti svakako tekar nakon dovršene konferencie u Algeriasu.

* Ovih dana nalazi se u Parizu linezko oda- stanstvo, koje prončava evropske konstitucije, da vi- di koja bi bila najprikladnije za Kinu.

* U Albaniji revolucionarni se pokret sve to više širi. Gradovi Ipek i Džakova osamljeni su, jer je vlada na vrijeme poduzela izuzetne mjere, da spriječi ulaz i izlaz. Plokate i ulice su prazne. U okolici Ipeka traju na dalje pokolji izmedj muslo- mana i grka. Predviđa se, da će doći do sukoba i s turskim četama. Vlada je odposlala nekoliko bataljuna vojnika, da uguše svaki ustanak. Na ti- snuće Arbanasa diglo se na oružje, i svi su spravi- ni borit se svim mogućim sredstvima.

* Ruski ministar trgovine Timirjasev otišao je definitivno u mirovinu. Primat će mirovinu od godišnjih 7000 rubalja. Upravu trgovinskog mi- nistarstva preuzeo je pomoćnik Teodorov.

* Vlada je norveška prikazala Storthingu za- konsku osnovu, kojom se traži 5,884,000 K za voj- sku, a 1,739,000 K za pomoricu, e da se pokriju troškovi za izvanredna proviđenja glede obrane, ustanovljena još prošle godine; uvisu 1,076,000 K za uzpostavljenje topova u neutralnoj zonu.

* Bečka „N. F. Presse“ javlja, da je namje- stništveni savjetnik u Dalmaciji Josip Tončić, upra- vitelj kotarskog poglavarstva u Zadru, imenovan dvorskim savjetnikom kod dalm. namjestništva s nalogom, da bude zamjenikom namjestnika.

* Imenovanje Bianchera za predsjednika ta- lijanske Komore, sudeći po talijanskim novinama, nudi će na zadovoljstvo svih parlamentarnih stra- naka i skupina.

* Gorki, veliki ruski romanopisac, koji je u ruskom pokretu mnogo lično i moralno sudjelovao, izvjavio je, da revolucija nije još svladana i da će sigurno opet buknuti na proljeće. Vlada će imat gdjeje samo djelomičnih uspjeha, ali ugušit revoluciju ne će konačno moći.

* Japan gradi najjaču i do sada najsavrše- niju ratnu djemaju od 19,000 tona, koja će ići br- zinom od 21 uzla na sat. Bit će oboružana i o- bručjena na izvanredni način, a imat će i jedra.

* U Beču ha zadnji dan poklada obavljeno je do pet stotina vjenčanja.

NAŠE BRZOJAVKE

Budimpešta, 7. Novine koalicije napada- ju oštro Banly-a i predbacuju mu, da je svojim izstupom iz koalicije počinio izdaj- — Liberalne se novine nasuprot tomu vesele kao kakovome triumfu.

Beč, 7. Ovdje se očekuje ministra Fe- jervary-a, koji će biti primljen u audijenciju kod kralja, da primi odluke glede rekon- strukcije kabineta.

Budimpešta, 7. Ministarsko je više pri- pravilo osnovu prisilnih mjera proti odpor- nim komitatima. — Fejervary je sklopio sa Rothschildom zajam od 80 milijuna kruna.

Pariz, Pred Elizejom demonstriralo je mnoštvo od 2,000 osoba proti Fallieresu.

Beč, 7. U parlamentu prikazan je prešni predlog radi događaja u Nizinovu i Lacičju u Galiciji. — Podastrt je zakon o opunova- šćenju.

Vlastnik i odgovorni urednik: Dr VINKO SMOLČIĆ.
Tiskarnica Ivan Stiglatz — Šibenik.

Broj 1767.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj na mjesto občinskog liečnika u Šibeniku uz godišnju plaću od K 3200 i sa tri petgodinje doplate od K 200 svaku, što će primati iz občinske blagajne u jednakim mjesečnim predplatnim obrocima.

Občinski liečnik dužan je liečiti bez- platno siromaha ove Obćine. Za pohode po selima imati će pravo na pristojbe i putne troškove.

Liečnik imat pravo na stalnost i mirovi- nu u smislu pokrajinskog zakona 28 Ve- ljaja 1899 i zaključaka Obćinskog vieća u sjednicam 21 Listopada 1900 i 27 Kolovoza 1905.

Natječatelji dokazati će ovlast na lje- čenje u zemljani zastupanim na Carevinskom Vieću i da poznaju podpuno hrvatski jezik.

Svakom je natječatelju prosto obratiti se podpisanim Upraviteljstvu za potanje obaviesti i razjašnjenja.

Rok natječaja traje do 15 Travnja, 1906 a molbe imadu se prikazati podpisnomu.

OD OBĆINSKOG UPRAVITELJSTVA

Šibenik, 6. Ožujka 1906.

Za Načelnika Dr KRSTELJ, v. r.

Prisjednik P. Čikara, v. r.

Prodaje se jedna kuća s vrtlom i pri- gradjem u Varošu na najljepšem polo- žaju uz dobre uviete. Za informacije obratit se našem Uredništvu.

Na prodaju jedna štrcaljka (za pretakanje vina)

sa svim potrebitim nuzgedicama u povoljnu cijenu kod

PETRA MARENZI, kovača — Šibenik.

Ja ne poznam
boljeg i uspješnijeg medicinskog
sapuna do davno prokušanog
BERGMANNOVA LIER-MLIEČNOG
SAPUNA
(LILLENMILCHSEIFE)

od Bergmanna i dr., Teitschen na/L.
kojtm se njeguje koža, kojtm
se osobito uklanjaju s nje ljetne
pjegice i s kojega lice dobiva
nježnu boju.

Predplatno komad 80 para
u Drogariji Vinka Vučića - Šibenik.

LOZE
dalmatijske, navrtnete na amerikan-
skoj podlozi, pripravljiva za jesen g.
1906. za okuženo područje

PEČENKO I DRUG
Komen - Primorsko.

Cienu su:
Navrtci na rupestris monticola 1000 km. K 120
" aramon < rupestris b.1. " " 140
" riparia < rupestris " " 140

Naručbe primaju se do 31. sie-
čnja g. 1906. - Sa naručbom zah-
tjeva se 20% kapare.

Tko želi baš svoju lozu, može
poslati poštom mladike srednje
debeljine.

Štovanom občinstvu preporučujem upo-
trebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE**,
koja okrepiljuje želudac, razgrijava živce,
zaustavlja proljev i lieči od groznice, tifusa,
hunjavice i t. d.

Samo čista, odlikovana „Smrekovača“
dobiva se kod distileura

RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

VAŽNO ZA DJECU!

Jedan od najboljih načina, da se **djeca**
sačuvaju zdrava, da im se **poboljša krv**
i **ojačaju pluća** jest davati im više puta na
dan **meda**, ili sama, ili s kruhom i s mlie-
kom. — Preporuča se i starijima proti
nazebam.

Čista naravnog meda po 60 novč. klg.
može se dobit samo kod

Vladimira Kulića.

Pozor!

Stiglo je novo
MAUTHNEROVO SJEMENJE

već poznato od mnogo godina radi svoje vrstnoće.

Pravo Mauthnerovo sjemenje mora na svakom paketu imati ime: Mauthner.

Prodaje jedino **GIULIO RAGANZINI — ŠIBENIK, Glavna ulica**

Preporuča suviše p. n. občinstvu svoj dućan
gvozdarije, kuhinjskih i porculanskih predmeta, staklarje i t. d.

Jadranska Banka
u Trstu

Bankovne prostorije u
ulici **Niccolò Macchiavelli, br. 26.**

započela je svoje poslovanje, te

obavlja sve bankovne i mjenične po-
slove: eskomptuje mjenice, daje predjumove
na vrijednostne papire, kao i na robu ležuću
u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire
svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni
novac, te banknote, i unovčuje kupovne
izričebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje dozname na sva glavna tržišta
monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije
uz izprave (dokumente) ukreavanja.

Prima novac na stedioničke knjizice u
tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i
najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod
prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik
(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato obskrbljeni
dućan raznim ljekovitim mirodijama,
predmetima iz gume, svakovrstnim
mineralnim vodama, velikim izborom
najfinijih parfima i predmeta nužnih
za bolestnike.

MAKROLI I MAJESTINJI
SIVACI STROJEVI 0 0 0 0
"SINGER" 0 0 0
NAJNOVIJIH SISTEMA 0 0

DOBIVAJ SE SARO U SKLADIŠTU
SIVACIH STROJEVA „SINGER“
IVAN GRIMANI - ŠIBENIK.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK
—(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)—

obavlja sljedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamčivanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz
potvrde na tekući ili na ček račun.

Preuzima vrijednostne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu na-
plate mjenice, naputnice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predjumove na vrijednostne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire i vrijednote, naročito sve vrsti državnih i pri-
vatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijalnih papira, založnica priori-
tetnih obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše
zemlje i inostranstva.

Unovčuje izvučene srećke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove ku-
panske arke. Provdaja osiguranje proti tečajnom gubitku izričebanih srećaka i zadužnica.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, plaćae vojničke-
ženitbene i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provadja konverzije.

Istrituje izplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Eskomptira mjenice, naputnice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese
za sva vučenja. — Obavlja besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj
dozvoljenih. — Osim toga obavljat će i sve ostale transakcije, koje zasjeseju u bankovnu
struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve potanje obavijesti daje rado usmeno i pisмено.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Società anonima per l'utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia.

PRIMISSIMA
CALCIUM CARBID

KOD KUPNJE 100 KILOGRAMA STOJI Kr. 25 franko Šibenik
netto težina (ne brutto za netto)

Novac se šalje unaprijed ili uz pouzeca — Za velike količine popust uz pogodbu.

PREDSAVNIK I SKLADIŠTAR
FRUŠTO INCHIOSTRI — ŠIBENIK.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTARNIH SVEĆA U ŠIBENIKU

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Čast mi je preporučiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu,
crkvama, bratovštinama, mogu dobru uređjenu

TVORNICU VOŠTARNIH SVEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u
svim veličinama **sveće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog
crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija prima se najspretnije,
te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom
najpompnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem
VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTARNIH SVEĆA U ŠIBENIKU

PROTI SLABOĆI DJECE I ODRASLIH
proti plućnim bolestim, žliezdama, škrofolozi itd.

Prirodno bakalarovo ulje
CLARKSON BR. 5
zgotovljeno u Newfoundland-u

Ovo bakalarovo ulje, koje propisuju prvi medicinski
autoriteti, mora se svim do sada poznatim vrstim pred-
postaviti; te i radi lake probave i ugodnog ukusa veoma
je preporučeno u svim onim slučajevima, u kojim liečnik
želi postići okrepju cijelog organizma, kao i povišenje tje-
lesne težine, poboljšanje sokova i čišćenje krvi.

— Čuvat se treba od nalčnosti. —

Zahtjevati se mora naročito **CLARKSON BR. 5 ULJE**
OD BAKALARA.

— Ciena za svaku flašu Kr. 2. —
— Sandučić od 6 flaša Kr. 10. —

Glavno skladište za Dalmaciju, Hrvatsku, Bosnu i
Hercegovinu: **C. RIGGERI, Ljekarna k sv. Antii od Padue**
ŠIBENIK.